

Wspólny Apel sektorów finansowego i rolniczego w sprawie skutków ew. rozszerzenia przepisów o ochronie konsumenckiej na rolników na mocy ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej

W imieniu organizacji reprezentatywnych dla rynku finansowego i rynku rolnego zgłaszamy zaniepokojenie Ustawą o konsumenckiej pożyczce lombardowej, aktualnie procedowaną w Senacie RP.

W szczególności środowisko rolnicze podkreśla oczekiwanie długoterminowej, stabilnej polityki finansowej, w tym kredytowej ze strony państwa wobec rolnictwa jako strategicznego sektora gospodarki, który musi także się rozwijać, aby sprostać konkurencji na wspólnym rynku oraz rynkach zagranicznych. Przyjmowanie regulacji, która zupełnie bez przyczyny, wprowadza utrudnienia i podroży koszty finansowania działalności rolniczej jest działaniem szkodzącym polskiemu rolnictwu.

Dodanie przez Ustawodawcę 14 kwietnia br. (na etapie III czytania projektu ustawy) do projektu Ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej (druk senacki nr 958, druki sejmowe nr 3071, 3093 i 3093-A, dalej „Ustawa”) w art. 53 pkt 1 nowego art. 2 ust. 1. oraz ust. 2. ustawy o kredycie konsumenckim, spowoduje znaczne ograniczenie dostępu do finansowania rolników. Obecne brzmienie Ustawy należy ocenić krytycznie. Opisane rozwiązania są niczym nieuzasadnione, stanowią wyłom w systemie prawnym, a także naruszają konstytucyjną zasadę równości podmiotów wobec prawa.

W obawie o negatywne konsekwencje rozwiązań, przewidziane w Ustawie o konsumenckiej pożyczce lombardowej, zwracamy uwagę na następujące kwestie:

1. **Art. 53 pkt 1 Ustawy (art. 2 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim) oraz art. 51 pkt 1 i 2 Ustawy (art. 385[5] oraz art. 720[6] Kodeksu cywilnego)**

zmiana ta oznacza w praktyce, iż:

- 1) ochroną konsumencką zostaną objęci wszyscy rolnicy, zatem nie tylko osoby fizyczne, prowadzące gospodarstwo rolne na potrzeby swojej rodziny, nieuczestniczące w obrocie gospodarczym, ale również rolnicy, którzy w obecnym stanie prawnym kwalifikowani są jako przedsiębiorcy;

- 2) naruszono fundamentalną zasadę ochrony konsumenckiej polegającej na dążeniu do wyrównania szans słabszych, mniej doświadczonych podmiotów- uczestników rynku. Istotne znaczenie powinno mieć to, jaka faktycznie jest różnica pozycji pomiędzy stronami umowy, a nie branża w jakiej dana osoba działa;
- 3) finansowanie zwrotne dla rolnika ulegnie znacznemu podrożeniu i większej biurokratyzacji (finansowanie konsumenckie jest droższe o prawie 100%) Trzeba mieć bowiem na uwadze, że zupełnie inne są warunki kredytowania przedsiębiorców, a inne konsumentów (koszt obsługi kredytu, koszt ryzyka, horyzont czasowy, zabezpieczenia itp.);
- 4) wprowadzono wyłom w systemie ochrony konsumenta, gdyż w aktualnym stanie prawnym ochrona konsumentów oraz przedsiębiorców jest zapewniona przez odrębne grupy przepisów prawa, które są dopasowane do zagrożeń odnoszących się do konsumentów, jak i przedsiębiorców. Zagrożenia te są różne dla każdej z tych grup;
- 5) naruszono art. 32 Konstytucji RP o zasadzie równości i zakazie dyskryminacji. Równość w prawie odnosi się do procesu stanowienia norm prawa i nakłada na prawodawcę obowiązek nadawania prawu takich treści, które czynią zadość nakazowi jednakowego traktowania podmiotów (sytuacji) podobnych. W obecnym brzmieniu Ustawy stawia się w uprzywilejowanej sytuacji rolników kwalifikowanych jako przedsiębiorców wobec wszystkich innych przedsiębiorców;
- 6) zrównanie rolników-przedsiębiorców z konsumentami, a zatem w istocie nałożenie na kredytowanie inwestycyjne zasad i warunków kredytowania typowych dla kredytowania konsumenckiego, spowoduje chaos w systemie prawnym i może doprowadzić do ograniczenia finansowania tej grupy przez banki;
- 7) natomiast z punktu widzenia „rolników – nie przedsiębiorców” jest ona bezprzedmiotowa, gdyż aktualnie jako konsumenci są oni objęci reżimem ustawy o kredycie konsumenckim;
- 8) zmiana zaś polegająca na rozszerzeniu stosowania przepisów o klauzulach abuzywnych na rolników zagraża pogorszeniem sytuacji „rolników nie-przedsiębiorców”, tj. konsumentów, którzy dziś korzystają z pełnej ochrony konsumenckiej, ponieważ nadaje ww. grupie rolników ochronę jedynie w zakresie cywilnoprawnym (indywidualna kontrola sądowa postanowień umów lub w drodze pozwów zbiorowych). Zatem nie będą oni już objęci pełną ochroną instytucjonalną konsumentów, sprawowaną przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz rzeczników powiatowych.

2. Art. 53 pkt 1 Ustawy (art. 2 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim)

zmiana ta oznacza w praktyce, iż:

- 1) objęto zakresem Ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej także pożyczkę oferowaną branży rolniczej przez przedsiębiorców leasingowych, udzielających indywidualnym rolnikom finansowania w postaci tzw. pożyczek leasingowych, co oznacza że podmioty udzielające pożyczek leasingowych rolnikom będą zobowiązane do uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność lombardową, o którym mowa w art. 37 i następne Ustawy oraz spełniać inne wymogi regulacyjne (np.

obowiązek stosowania dla umowy pożyczki formy pisemnej pod rygorem nieważności, co pozostaje w sprzeczności z postępującą cyfryzacją sektora leasingowego).

- 2) ograniczony zostanie tym samym dostęp rolników do zewnętrznego finansowania w postaci pożyczek udzielanych przez firmy leasingowe, mimo iż pożyczka leasingowa nie służy finansowaniu codziennych potrzeb konsumpcyjnych rolników. W 2022 roku branża leasingowa udzieliła pożyczek na zakup sprzętu rolniczego o wartości 4,7 mld. zł. Dla porównania, w tym samym czasie rolnicy w formie leasingu sfinansowali sprzęt rolniczy o wartości 1,3 mld zł., a z kredytu inwestycyjnego o wartości 1,9 mld zł. Uznając pożyczkę, leasing oraz kredyt inwestycyjny jako całość rynku finansowania dłużnego dla rolników, pożyczka leasingowa stanowi 60% całości tego rynku.
- 3) ograniczona zostanie tym samym także możliwość dostępu polskich rolników do programów unijnych dla rolnictwa, w których rolnik korzystał dotychczas z pożyczek leasingowych dla realizacji projektów współfinansowanych z dotacji unijnych. Z pożyczek leasingowych rolnicy – przedsiębiorcy finansowali najczęściej zakup drogiego sprzętu rolniczego.

W związku z powyższym apelujemy do regulatorów o podjęcie działań zmierzających do:

- 1) przyjęcia przez Senat poprawki legislacyjnej polegającej na wykreśleniu objęcia wszystkich rolników reżimem ustawy o kredycie konsumenckim, a więc **skreślenie pkt 1 w art. 53** Ustawy, zgodnie z poniższą propozycją legislacyjną:

Propozycja poprawki:

„W art. 53 ustawy z dnia 14 kwietnia 2023r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej skreśla się pkt 1.”

- 2) przyjęcia przez Senat poprawki legislacyjnej polegającej na objęciu wyłączeniem podmiotowym spod Ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej także innych instytucji finansowych oraz rolników zaciągających pożyczki na cele inwestycyjne :

Propozycja poprawki do art. 2 Ustawy:

„1. Przepisy ustawy stosuje się także do umów o pożyczkę lombardową zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2023 r. poz. 208, 337 i 641), z wyłączeniem umów, na podstawie których przedsiębiorca zobowiązuje się oddać do dyspozycji tej osoby fizycznej środki pieniężne w celu związanym z prowadzeniem działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2023 r. poz. 208, 337 i 641), w tym na nabycie ruchomości lub nieruchomości.

„2. Przepisów ustawy nie stosuje się do banków krajowych, instytucji kredytowych, oddziałów instytucji kredytowych, oddziałów banków zagranicznych, spółdzielczych

kas oszczędnościowo-kredytowych oraz instytucji finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. 2022 poz. 2324 ze zmianami)."

- 3) przyjęcie przez Senat poprawki legislacyjnej polegającej na objęciu wyłączeniem podmiotowym spod Ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej pożyczek leasingowych:

Propozycja poprawki:

- w art. 51 Ustawy nadanie pkt 2 następującego brzmienia:

„2) po art. 720[5] dodaje się art. 720[6] w brzmieniu:

„Art. 720[6]. Przepisy art. 720[2] – 720[5] stosuje się do umów pożyczki zawartych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, z wyłączeniem umów, na podstawie których przedsiębiorca zobowiązuje się oddać do dyspozycji tej osoby fizycznej środki pieniężne w celu związanym z prowadzeniem działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2023 r. poz. 208, 337 i 641), w tym na nabycie ruchomości lub nieruchomości.”

Deklarujemy także gotowość do eksperckiego udziału w dyskusji dotyczącej wskazanej problematyki.

Nadto, wskazujemy na istotne nieprawidłowości formalne w procesie przyjmowania poprawek do Ustawy na etapie prac sejmowych, o czym szerzej mowa w opinii Biura Legislacyjnego Kancelarii Senatu z 28 kwietnia 2023 r. Przyłączamy się do głosu wyrażonego w tej opinii, iż tryb wprowadzenia zmian do Kodeksu cywilnego oraz ustawy o kredycie konsumenckim poprzez art. 51 oraz art. 53 pkt 1) Ustawy w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego pozostaje niezgodny z Konstytucją.

Pragniemy przy tym również zauważyć, że Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu poddaje w wątpliwość merytoryczną zasadność wprowadzenia zmiany do art. 2 Ustawy (vide str. 5 opinii). W pełni tę wątpliwość podzielamy i proponujemy zmianę art. 2 Ustawy jak powyżej.

Sygnatariusze Apelu*:

Sektor finansowy:

Prezes Zarządu
/-/ Tadeusz Biątek

Prezes Zarządu
/-/ Monika Constant

Krajowy Związek Banków Spółdzielczych

Prezes Zarządu
/-/ Krystyna Majerczyk-Żabówka

Sektor rolniczy:

Prezes Zarządu
/-/ Wiktor Szmulewicz

Prezes Zarządu
/-/ Juliusz Młodecki

Prezydent
/-/ Leszek Hądzlik

Prezes Zarządu
/-/ Piotr Walkowski

*Sygnatariusze - wg pełnych nazw: Związek Banków Polskich, Związek Polskiego Leasingu, Krajowy Związek Banków Spółdzielczych, Krajowa Rada Izb Rolniczych, Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, Polska Federacja Hodowców i Producentów Bydła, Wielkopolska Izba Rolnicza.

**Apel ma charakter otwarty -
organizacje reprezentujące środowiska dotknięte regulacją mogą do niego przystępować,
aż do czasu rozwiązania problemu.**